

צֵעַן מִצָּרִים

וַיַּעַל בְּנֹגֵב וַיָּבֵא עַד-חֲבֵרוֹן
וַיִּשֶׁם אֲחִימֹן שְׁשִׁי וַתִּלְמִי יְלִידֵי הָעֵנֶק
וַחֲבֵרוֹן שִׁבְעַ שָׁנִים נִבְנְתָה לִפְנֵי צֵעַן מִצָּרִים...
(במדבר יג' 22)

נָגַד אֲבוֹתָם עֲשֵׂה פְלֹא
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׂדֵה-צֵעַן...
(תהלים עח' 12)

אֲשֶׁר-שָׁם בְּמִצְרַיִם אֲתוֹתַי
וּמוֹפְתֵי בְשֵׂדֵה-צֵעַן...
(תהלים עח' 43)

אֲךְ-אֱוֹלִים שָׂרֵי צֵעַן
חֲכָמֵי יַעֲצֵי פְרַעֲה עֲצָה נִבְעָרָה
אֵיךְ תֵּאמְרוּ אֶל-פְּרַעֲה בֶן-חֲכָמִים אֲנִי בֶן-מַלְכֵי-קְדָם
אֵינִם אֶפְוֹא חֲכָמִיךָ וַיִּגִּידוּ נֹא לְךָ
וַיִּדְעוּ מֶה-יַעֲץ יְהוָה צְבָאוֹת עַל-מִצְרַיִם
נִשְׂאוּ שָׂרֵי צֵעַן
נִשְׂאוּ שָׂרֵי נֶף
הִתְעוּ אֶת-מִצְרַיִם פֶּנֶת שְׂבֻטֶיהָ
יְהוָה מִסֵּךְ בְּקִרְבָּה רוּחַ עֹנֵים
וְהִתְעוּ אֶת-מִצְרַיִם בְּכָל-מַעֲשֵׂהוּ
כִּהְתַּעַת שְׂכוֹר בְּקִיאוֹ...
(ישעיה יט' 11-14)

כִּי-הָיוּ בְּצֵעַן שָׂרֵי
וּמְלָאכָיו חִנֵּס יִגְיעוּ...
(ישעיהו ל' 4)

וְהַשְׂמֵתִי אֶת-פְּתוּס
וְנִתְתִי אֵשׁ בְּצֵעַן
וְעֵשִׂיתִי שְׂפָטִים בְּנֹא...
(יחזקאל ל' 14)

Rami Nir

אֲצַבֵּעַ אֱלֹהִים בְּשֵׂדֵה-צֵעַן... "חִנֵּס תִּגְיעַ"...

פורסמו השערות מגוונות בעניין וכולן מעניינות ביותר – כדלקמן:

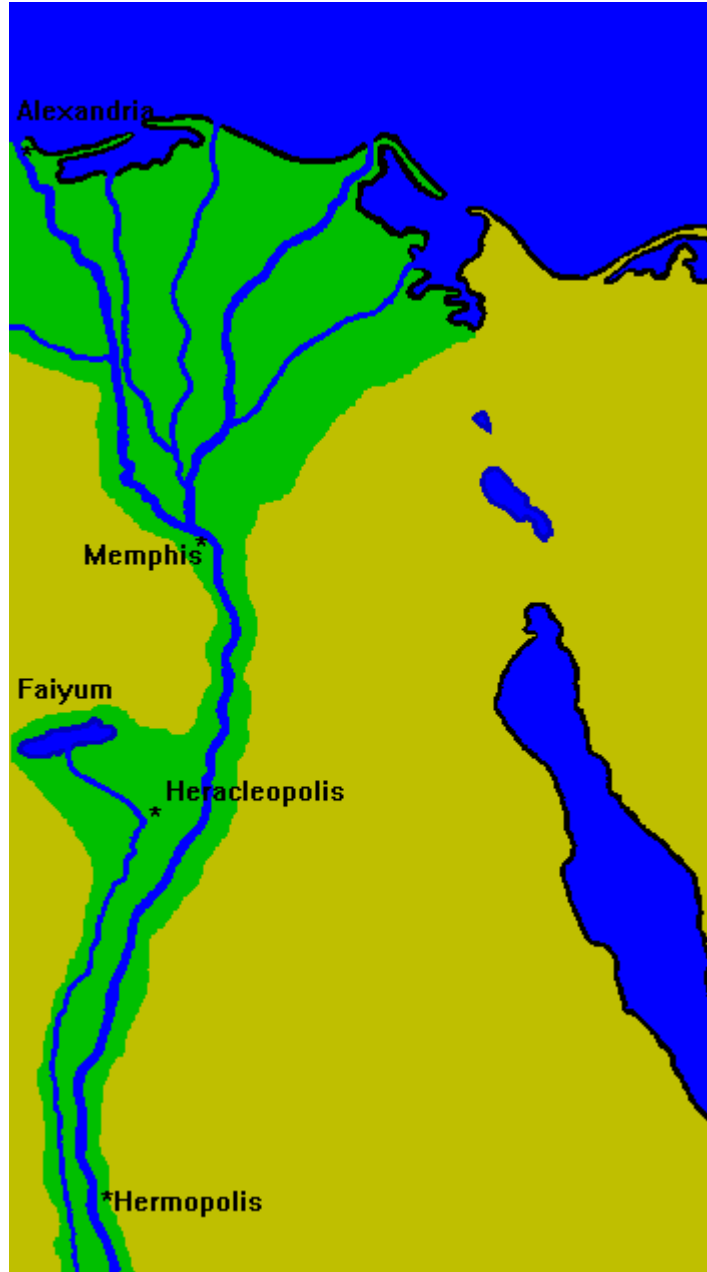
במאמר "דף קשר" של ישיבת הר-ציון כתב עמית הורן (ציטוטים) צֵעַן הייתה Hatwaret בירת מצרים התחונתה של הפרעונים משבט ההיקסוס ונקראה על שמו של אל ההיקסוס חוֹטְוֹעַאֲרְת. עוד טוען המאמר כי העיר חִנֵּס הייתה הירקלאופוליס וכי יש לנו תיארוך של בניית צֵעַן בערך ב-1730 לפנה"ס - מה שאומר כי חברון נבנתה בערך בשנת 1737 לפנה"ס. זה מסתדר נהדר עם האזכורים בתורה, כי זה אומר שחברון הייתה עיר בזמן האבות, מה שגם מתאים לארכיאולוגיה בשטח (תל-א-רומידה) באופן נפלא! החפירות החלקיות שנעשו בתל-רומידה העלו כי חברון נבנתה (בתקופה המכונה הברונזה התכונה II ב' בין 1750-1650 לפנה"ס), כחלק מערי הדור השני של הביצורים הענקיים בארץ המאופיינים ב"חומות קיקלופיות" בפי הארכיאולוגים - חומות ענק מבוצרות מאבנים גדולות מאד שרואים גם בשכם (ברונזה תכונה II - 1750-2000 לפנה"ס) ועוד ערים מהתקופה.

חברון מהתקופה הזו עשירה בממצאים ארכיאולוגיים מגוונים, הכוללים כלים מצריים - חרפושיות מצריות מן הצד האחד של המפה, הצד המצרי, ומסמכים הכתובים בכתב יתדות, מן הצד האחר של המפה, הצד המסופוטמי. אם כן, ההנחה כי חברון נבנתה כעיר ענק כבר בשנת 1737 לפנה"ס מסתדרת באופן נפלא עם הממצאים הארכיאולוגיים בשטח ועם התנ"ך. זה אפילו מסתדר עם הרעיון שהצענו קודם לכן, כי חברון היא שם מאוחר לקריית ארבע ולממרא ובכך מוסבר אזכור השם חברון כנספח ובדרך אגב לשמות הללו (סוף ציטוטים).

(ציטוט ויקיפדיה) בעבר זוהתה בירת ההיקסוס אוריס Auaris (עם "צוען" המקראית, שבצפון הדלתה, אולם כיום, בעקבות חפירותיו של הארכאולוג האוסטרי מנפרד ביטק בעתיקות תל-אל דבע (Tell el-Dab'a) שבמצרים, ברור כי בירת ההיקסוס שכנה בקנטיר - גם היא בצפון הדלתה - עיר שלמים שופצה על ידי המלך המצרי הידוע רעמסס II שישד בה את בירתו פר-רעמסס (שרבים מזהים אותה עם "רעמסס" המקראית).

(ציטוט אתר תור-מצרים) את מרכבות מצרים הקלות פיתח פרעה יעחמס. לפי-כך, מתאים כי פרעה אמנחותפ I רדף עם 600 מרכבות אחרי בני-ישראל.

(Wikipedia) The Hyksos Fifteenth Dynasty rulers established their capital and seat of government at Memphis and their summer residence at Avaris.

Herakleopolis Magna is the Greek name of the capital of the Twentieth nome (administrative division) of ancient Egypt. It was called Henen-nesut, Nen-nesu, or Hwt-nen-nesu in ancient Egyptian, meaning 'house of the royal child.' (The origin of Rammesses's family) Later, it was called Hnas in Coptic, and Ahnas in medieval Arabic writings. Today it is known as Ihnasiya Umm al-Kimam ("mother of the shards") and Ihnasiyyah al-Madinah.

It was the capital of Lower Egypt of the ninth and tenth dynasties, which ruled during the First Intermediate Period. After the re-unification of Egypt, Henen-nesut faded in importance. Today the ruins are a tourist attraction.

Legend held that there was a vast labyrinth at Herakleopolis, but no evidence has yet been found that it existed as anything other than myth.

Herakleopolitans ruled Northern Egypt during the period of the 9th and 10th Dynasties' kings.

Herodotus' "Egyptian (Joseph's) labyrinth":

Even more generally, "labyrinth" might be applied to any extremely complicated maze-like structure. Herodotus, in Book II of his *Histories*, describes as a "labyrinth" a building complex in Egypt, "near the place called the City of Crocodiles," that he considered to surpass the pyramids in its astonishing ambition:

"It has twelve covered courts - six in a row facing north, six south - the gates of the one range exactly fronting the gates of the other. Inside, the building is of two storeys and contains three thousand rooms, of which half are underground, and the other half directly above them. I was taken through the rooms in the upper storey, so what I shall say of them is from my own observation, but the underground ones I can speak of only from report, because the Egyptians in charge refused to let me see them, as they contain the tombs of the kings who built the labyrinth, and also the tombs of the sacred crocodiles. The upper rooms, on the contrary, I did actually see, and it is hard to believe that they are the work of men; the baffling and intricate passages from room to room and from court to court were an endless wonder to me, as we passed from a courtyard into rooms, from rooms into galleries, from galleries into more rooms and thence into yet more courtyards. The roof of every chamber, courtyard, and gallery is, like the walls, of stone. The walls are covered with carved figures, and each court is exquisitely built of white marble and surrounded by a colonnade"...

מסקנה : מחייב הקשר צ'ען... חֲנִס...
כי חֲנִס Herakleopolis היא עיר הממלכה במרחב Fayoum – ועל זאת ככל הנראה מתועד :

וּישְׁבֶת בְּאַרְץ-גֹּשֶׁן
וְהָיִיתָ קְרוֹב אֵלַי
אֲתָהּ וּבְנִיךָ וּבְנֵי בְנִיךָ וְצֵאנֶךָ וּבְקֶרְךָ וְכָל-אֲשֶׁר-לְךָ...
(בראשית מה' 10)

כלומר... Fayoum = אַרְץ-גֹּשֶׁן...
וככל הנראה אז ישבו יוסף ופרעה סנווסרת II בְּחֲנִס Herakleopolis...

ואמנם, אם לא נפסול את האפשרות כי צ'ען בירת ההיקסוס היא Memphis...
אז גם צ'ען Memphis הייתה עיר הבירה של פרעה אמנחותפ' I...
ואז... חֲנִס Herakleopolis היא עיר הממלכה בְּשִׁדָּה-צ'ען... במרחב Fayoum...

לכן כתב דוד המלך :
אֲשֶׁר-שָׂם בְּמִצְרַיִם אֲתוֹתָיו
וּמוֹפְתָיו בְּשִׁדָּה-צ'ען...
(תהלים עח' 43)

ולכן משה מתעד את הקשר :
וַיַּעֲלוּ בְּנֹגֵב וַיָּבֹאוּ עַד-חֲבֵרוֹן
וְשָׂם אַחִימֵן שֵׁשִׁי וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֵנָק
וְחֲבֵרוֹן שִׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לְפָנָי צ'ען מִצְרַיִם...
(במדבר יג' 22)

כלומר, התאריך המדויק אינו חשוב אלא - וְחֲבֵרוֹן שִׁבַע שָׁנִים נִבְנְתָה לְפָנָי...
לפי-כך, קיימת אפשרות כי את צ'ען Memphis בנו מִצְרַיִם זמן רב לפני ימי ההיקסוס ויתכן כי עוד לפני
שאברם ירד למצרים (בשנת 2137 לפנה"ס?). על עניין זה מלמד (אתר מצרים-תור) :
Inyotef I was the founder of the 11th Dynasty. He took Thebes as the Capitol of Egypt and ruled it from 2074 till 2064 BC.

ואם-כן... ממש בחברון... אברהם קנה ב-400 שקל כסף :
אֶת-מַעֲרַת הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר בְּקִרְיַת אַרְבַּע הוּא חֲבֵרוֹן...

וַיִּקַּם שִׁדָּה עֲפְרוֹן אֲשֶׁר בְּמִכְפְּלָה אֲשֶׁר לְפָנָי מִמְרָא
הַשִּׁדָּה וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר-בוֹ
וְכָל-הָעֵץ אֲשֶׁר בְּשִׁדָּה אֲשֶׁר בְּכָל-גְּבֻלוֹ סָבִיב...
(בראשית כג' 17-1)